

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

Metoodiline juhend ja programm õppeaines

*„Tööstuse ökonoomika
erikursus“*

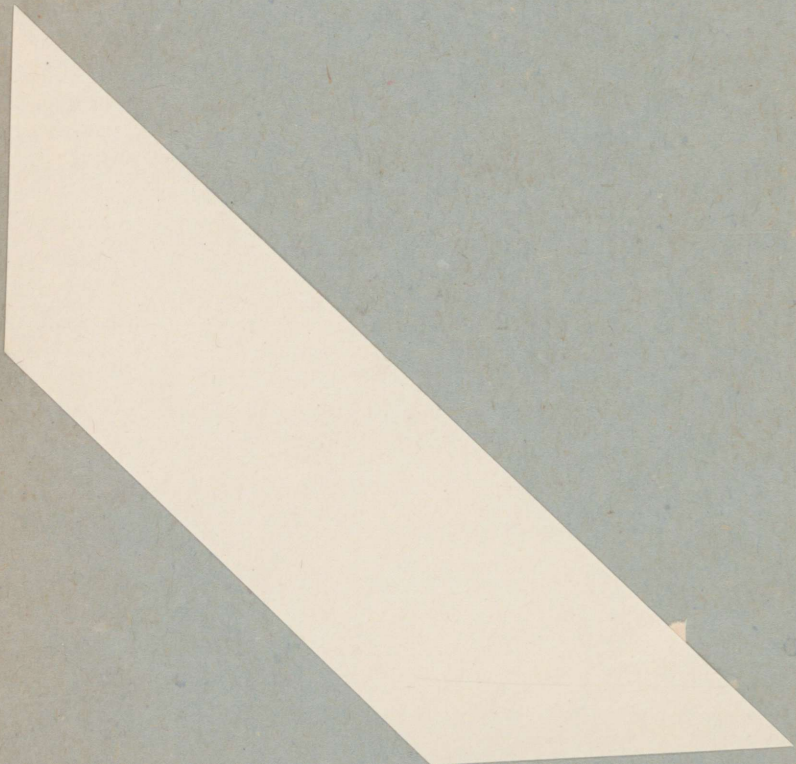
*Majandusteadusnonna kaubandusharu
V kursuse ökonomisti eriala üliõpilastele*

TARTU 1962

Tartu ülikool

Arch.-eks.

A

A-24836

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

RAAMATUPIDAMISE KATEEDER

Metoodiline juhend ja programm õppeaines

*„Tööstuse ökonoomika
erikursus“*

*Majandusteaduskonna kaubandusharu
V kursuse ökonomisti eriala üliõpilastele*

TARTU 1962

Тартуский государственный университет
ЭССР, Тарту, ул. Оликооли, 18
ПРОГРАММА И МЕТОДИЧЕСКИЕ УКАЗАНИЯ ПО СПЕЦКУРСУ
"ЭКОНОМИКА ПРОМЫШЛЕННОСТИ"
На эстонском языке

2

Vastutav toimetaja H. Müür
Korrektor E. Oja

TRÜ rotaprint 1962. Trükipoognaid 2.
Tir. 130 eks. MB 07278. Tell. nr.866.

Hind 6 kop.

Sissejuhatuseks.

Käesolevat kursust õpivad need kaubandusharu kaugõppe-
üliõpilased, kes on oma kitsamaks erialaks valinud kauban-
dusökonomisti eriala. Kursuse omandamine toimub 9.semestril
ja lõpeb eksamiga.

Õppekursuse omandamisel tuleb juhinduda juuresolevast
programmist. Metoodiline juhend on koostatud täiendava abi-
materjalina programmi juurde ega asenda programmi. Metoodi-
line juhend annab andmeid kursuse omandamisel kasutatava
kirjanduse ja muude allikmaterjalide kohta, juhib tähelepa-
nu põhiküsimustele ning selgitab mõningaid küsimusi, mille
õppimisel võib tekkida raskusi või mis on üles kerkinud
pärast programmi koostamist.

Kirjandusest.

Põhiõpikutena soovitakse kasutada: 1. С. Каменицер,
В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и плани-
рование промышленного предприятия. Учебное пособие, Гос-
политиздат, 1961; 2. Sotsialistlike tööstusettevõtete öko-
noomika. Õpik, Tallinn 1961.

Nimetatud õpikutest saab vastuse enamikule programmi
küsimustele. Kursuse täielikuks omandamiseks aga tuleb vas-
tuseid otsida ka muudest allikatest, millele juhitakse tähe-
lepanu allpool, üksikteemade õppimiseks antavates juhistes.
Suurt abi annab ajakirjanduse jooksvate materjalide lugemi-
ne.

Juhised üksikteemade õppimiseks.

Teema 1. Sissejuhatus.

a) Programmi küsimused.

Sotsialistliku tööstusettevõtte määratlus ja iseloomustus. Sotsialistliku ettevõtte eelised võrreldes kapitalistliku ettevõttega.

Kursuse aine, sisu ja ülesanded.

Partei ja valitsuse juhised tööstusettevõtete ökonomika ja organiseerimise parandamise kohta. Ülesanded ettevõtete ökonomika, organiseerimise ja planeerimise parandamise alal vastavalt NLKP kongresside ja Keskkomitee pleenumite otsustele.

b) Kirjandus.

V.I. Lenin, Taylori süsteem - inimese orjastamine masina poolt, Teosed, 20.kd., lk. 131-133.

V.I. Lenin, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded, Teosed, 27. kd., lk. 235-243.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965, Tallinn 1959.

NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale, Tallinn 1959.

NLKP Keskkomitee 1960. aasta juunipleenumi otsus ja resolutsioon, Tallinn 1960.

N.S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, Tallinn 1961.

С. Каменецер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия. Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, Введение, lk. 5-16.

o) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimisega tehtagu endale selgeks sotsialistliku tööstusettevõtte olemus ja eelised, võrreldes kapitalistliku tööstusettevõttega, ning käesoleva õppekursuse aine,

sisu ja ülesanded.

Käesoleva õppeaine õppimise tulemusena peab üliõpilane omandama sotsialistliku tööstusettevõtte ökonomika, organiseerimise ja planeerimise alused, mis võimaldab tal edaspidi iseseisvalt välja selgitada ja kasutusele võtta tootmisalaseid reserve ning leida teid ratsionaalseks majandamiseks.

Teema 2. Sotsialistliku tööstusettevõtte struktuur.

a) Programmi küsimused.

Tööstusettevõtte üldine ja tootmisalane struktuur ning selle iseloomustus.

Tööstusettevõtetes esinevate tootmisprotsesside iseloomustus. Tootmise organisatsiooniliste tüüpide iseloomustus ja mõju ettevõtte tootmisalasele struktuurile. Ettevõtete struktuur tootmise organiseerimisel voolu-, grupi- ja üksikmeotidil ning sõltuvus ettevõtte suuruselt. Masstootmise eelised.

Tööstusettevõtete tootmisalase struktuuri täiustamise teed. Tsehhiide ja tootmisjaoskondade ratsionaalne paigutamine. Tsehhideta struktuuri loomine väike- ja keskmise suurusega ettevõtetes.

b) Kirjandus.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965, Tallinn 1959.

NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale, Tallinn 1959.

NLKP Keskkomitee 1960. aasta juulipleenumi otsus ja resolutsioon, Tallinn 1960.

N.S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, Tallinn 1961.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пицулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия. Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 17-50.

Д.М. Крук, Производственная структура социалистического промышленного предприятия. Учебное пособие, изд. ВЗФЭИ, 1959.

Э.А. Сателъ, Основы организации и планирования машино-
строительных предприятий СССР, Машгиз, 1957, гл. I, III,
лк. 3-32, 75-80, 95-100.

c) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimisel tehtagu endale selgeks sotsialistliku tööstusettevõtte üldine ja tootmisalane struktuur, tööstusettevõtte tootmisalast struktuuri määravad tegurid, tööstusettevõtete klassifikatsioon, tööstusettevõtte tootmisalase struktuuri täiustamise teed.

Teema küsimusi käsitletakse õppevahendi I peatükis.

NLKP Keskkomitee 1959.a. juunipleenumi, 1960.a. juulipleenumi ja NLKP XXI ja XXII kongressi otsused on tööstusettevõtete tootmisalase struktuuri täiustamise tähtsaks etapiks. Tehnilise progressi kiirendamine, spetsialiseerimise ja kooperaerimise süvendamine, tootmis- ja majandusalaste sidemete tugevdamine rahvamajandusnõukogudele alluvas tööstuses ning tootmise planeerimise täiustamine stimuleerib abitootmisalade loomist paljude tööstusettevõtete vajaduste rahuldamiseks tsentraliseeritud korras, komplekssete tootmisalade loomist, üleminekut tsehhideta struktuurile jne.

Teema 3. Sotsialistliku tööstusettevõtte juhtimine.

a) Programmi küsimused.

Sotsialistliku tööstusettevõtte juhtimise ülesanded, printsiibid ja meetodid.

Ettevõtte juhtimisorganite struktuur ja nende funktsioonid. Ettevõtte direktori, peainseneri, tsehhijuhataja ja meistri õigused ja kohustused.

Töötajaskonna osavõtt ettevõtte juhtimisest ja selle vormid.

Tsehhi juhtimine. Tootmisjaeskonna juhtimine.

Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete tsehhideta juhtimisstruktuur.

Ettevõtte juhtimisaparaadi töö parandamise teed.

b) Kirjandus.

V.I. Lenin, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded, Teosed, 27. kd., lk. 209-247.

V.I. Lenin, Pigem vähem, aga paremini, Teosed, 33. kd., lk. 445-459.

N.S. Hruštšov, Tõustuse ja ehitustegevuse juhtimise organiseerimise edasisest täiustamisest. Ettekanne ja lõppsõna NSV Liidu Ülemnõukogu VII istungjärgul 7. ja 10. mail 1957. "NSV Liidu Ülemnõukogu neljanda koosseisu istungid (seitsmes istungjärg). Stenograafiline aruanne, NSV Liidu Ülemnõukogu väljaanne, 1957, II osa, lk. 18-24, 239-244.

N.S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959-1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile, Tallinn 1959, lk. 7-30, 35-60.

N.S. Hruštšov, Arendada edasi meie maa tootlikke jõude, tagada tehniline progress kõigis rahvamajandusharudes, "NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale", Tallinn 1959.

N.S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, Tallinn 1961, lk. 99-107.

Setsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Õpik, Tallinn 1961, II peatükk, lk. 28-68.

Постановление декабрьского /1957 г./ Пленума ЦК КПСС, Госполитиздат, 1957.

Положение о правах фабричного, заводского, местного комитета профессионального союза, утвержденное указом Президиума Верховного Совета СССР 15 июля 1958 г., "Правда" от 16 июля 1958 г.

Положение о постоянно действующем производственном совещании на промышленном предприятии, стройке, в совхозе, МТС и РТС, утвержденное постановлением Совета Министров СССР и ВЦСПС 9 июля 1958 г., "Правда" от 18 июля 1958 г.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия. Учебное

пособие, Госполитиздат, 1961, гл. II, лк. 51-90

Л.М. Бабакова, Советы народного хозяйства экономических административных районов. Учебное пособие, Изд. ВЭФЭИ, 1959.

o) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimisel tehtagu endale selgeks sotsialistliku tööstusettevõtte ja tema allüksuste juhtimise olemus, ülesanded ja printsiibid, lähtudes tootmisalaste reservide mobiliseerimise ja seitsme aasta plaani ennetähtaegse täitmise vajadusest.

Tööstusettevõtte juhtimisorganite struktuuri tundmaõppimiseks tutvutagu ettevõtete ja tsehhide juhtimisaparadi struktuuri kujundamisega sõltuvalt vastava tööstusharu iseärasustest, ettevõtte suuruselt, tootmise tüübist, ettevõtte spetsialiseerumisastmest ja tehnoloogiliste protsesside pidevusest.

Õpitaugu tundma ettevõtte põhilisi juhtimisühtlusi, ettevõtte direktori, tema asetäitjate tsehhijuhatajate, jaoskonnaülemate ja meistrite funktsioone, õigusi ja kohustusi. Tutvutagu NSV Liidu Ministrite Kõukogu määrustega direktori õiguste laiendamise kohta (1955.a. august) ning meistri ja jaoskonnaülema osatähtsuse tõstmise kohta (1955.a. september).

Teema 4. Tehasesisese planeerimise sisu.

a) Programmi küsimused.

Plaaniäärane, proportsionaalse arenemise seaduse kasutamise tööstusettevõtte töös.

Tehasesisese planeerimise sisu, tähtsus ja ülesanded.

Planeerimise liigid ettevõttes. Ettevõtete töö perspektiivne, jooksev ja operatiivne planeerimine. Tehnilis-majanduslik planeerimine ja tootmise operatiivne planeerimine.

Tehnika-, tootmis- ja finantsplaani sisu ja koostamise kord. Tsehhide ja tootmisjaoskondade töö planeerimine.

Progressiivsete normide tähtsus ettevõtte plaanide koostamisel.

Ettevõtte töötajate laialdane osavõtt plaanide koostamisest.

Planeerimise täiustamise teed tööstusettevõtetes.

b) Kirjandus.

V.I.Lenin, Ühtsest majandusplaanist, Teosed, 32. kd., lk. 116-124.

N.S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959-1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile, Tallinn 1959.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Õpik, Tallinn 1961, lk. 91-99.

E.Kull, Planeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1962.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия. Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 91-142.

Х.Т. Алдаков, Содержание внутривзаводского планирования. Учебное пособие. Изд. ВЭФЭИ, 1959.

М.И. Чистяков, Основные вопросы методики планирования промышленности, Госполитиздат, 1958.

c) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimise eesmärgiks on tehasesisese planeerimise olemus, liikide ja sisu, ettevõtte töö plaanide koostamise korra ja nende täitmise kontrolli tundmaõppimine. Tehasesisese planeerimise sisu ja ülesandeid käsitletagu otseses seoses tööstuse ja rahvamajanduse planeerimisega tervikuna.

Tehasesisese planeerimise ülesandeks on riikliku plaani ülesannete konkretiseerimine, plaaniülesannete viimine tsehhide, tootmisjaoskondade, brigaadide ja üksiktöölisteni ning nende täitmise kontrollimine.

Tehasesisese planeerimise vormide ja meetodite tundmaõppimisel on otstarbekohane tutvuda mingi tööstusettevõtte tehnika-, tootmis- ja finantsplaani vormidega, tsehhide kalendarsete graafikutega, plaaniülesannete väljatöötamisega

ja töökohtadeni viimisega.

Teema 5. Tootmise sisereservid, nende väljaselgitamise meetodid ja kasutamise teed.

a) Programmi küsimused.

Tootmisalaste reservide ja tootmisressursside mõisted. Tootmisalaste reservide klassifikatsioon.

Tootmisalaste reservide väljaselgitamise meetodid. Tootmisalaste reservide väljaselgitamisel kasutatavad andmed. Üldsuse osavõtt tootmisalaste reservide väljaselgitamisest ja kasutuselevõtmisest.

Tootmisalaste reservide täielikuma kasutuselevõtmise põhisuunad ning organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude planeerimine.

b) Kirjandus.

V.I. Lenin, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded, Teosed, 27. kd., lk. 226-234.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965, Tallinn 1959.

NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale, Tallinn 1959.

NLKP Keskkomitee 1960. aasta juulipleenumi otsus ja resolutsioon, Tallinn 1960.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия. Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 127-142.

В.И. Ганштак, Экономический анализ резервов на машиностроительном предприятии, Машгиз, 1960.

Э.А. Сатель, Технические и экономические вопросы выявления резервов производства, Московский Дом научно-технической пропаганды им. Дзержинского, 1958.

с) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimisel tehtagu endale selgeks sotsialistlike tööstusettevõtete eelised sisemiste reservide väljasel-

gitamisel ja kasutuselevõtmises võrreldes kapitalistlike ettevõtete, tootmisalaste reservide klassifikatsioon, nende väljaselgitamise meetodid ja kasutamise teed.

Nõukogude ökonomikas tehakse vahet kahesuguste reservide vahel: 1) plaanilised kindlustusvarud, mis on vajalikud rahvamajanduse pidevaks ja ühtlaseks arenguks; 2) reservid kui tootmise arendamise kasutamata võimalused. Antud teema puhul käsitletakse viimaseid.

Teema õppimisel peetagu silmas järgmist.

Reservide klassifikatsioon peab soodustama nende väljaselgitamist ja kasutuselevõtu analüüsimist. Kasutamise iseloomult jagunevad tootmise sisereservid jooksvateks (kuu, kvartal, aasta) ja perspektiivseteks, mille kasutuselevõtmine on seotud pikema ajavahemikuga. Jooksvaid reserve saab enamasti realiseerida olemasoleva tehnoloogia puhul, olemasolevate ressursside ratsionaalse kasutamise tingimustes.

Tootmise kasvu perspektiivsed reservid on seotud tootmise põhjaliku parandamisega, seadmete pargi täiustamisega, tootmise struktuuri ja tüübi muutmise, printsiipselt uute tehnoloogiliste meetodite rakendamisega.

Kõige tähtsamaks tootmise kasvu reserviks on töötajate - ühiskonna peamise tootliku jõu - tööaja kokkuhoid. Pealegi on tööviljakuse tõusu reservid orgaaniliselt seotud teiste tootmisalaste reservidega.

Mitmesuguste reservide seost ja sõltuvust on vaja reservide väljaselgitamise meetodika puhul silmas pidada. Sellest tuleneb reservide analüüsil kasutatava meetodika põhiprintsiip - kompleksuse printsiip.

Reservide analüüs toimub kahes etapis. Esimeseks etapiks on uuritavate ressursside kasutamise tegeliku taseme analüüs, teiseks nende kasutamise parandamise teede uurimine. Selle baasil kehtestatakse vastavate ressursside kasutamise (kulu) progressiivsed normid. Progressiivsete normide kõrvutamine tegeliku kuluga võimaldab välja selgitada uuritavate reservide suurst.

Seda reservide uurimise meetodika üldskeemi õpitagu õp-

pevahendi abil üksikasjaliselt tundma ja kinnistatagu teadmisi konkreetse ettevõttes läbiviidava analüüsiga.

Teema 6. Põhitootmise organiseerimine.

a) Programmi küsimused.

Tootmise ratsionaalse organiseerimise põhijooned: proportsionaalsus, pidevus, ühtlus, rütmilisus.

Spetsialiseerimisastme tõstmine ja tehnoloogiliste protsesside pidevuse suurendamine kui peamised tootmisprotsessi organiseerimise eesrindlike vormide ja meetodite rakendamist kindlustavad abinõud. Spetsialiseerimisastme tõstmine ja tehnoloogiliste protsesside pidevuse suurendamine koopereerimise, standardiseerimise, normaliseerimise, unifitseerimise ja tootmise operatiivse planeerimise teel.

Vooltootmise olemus ja majanduslik efektiivsus. Vooltootmise eri liigid. Tootmisprotsesside automatiseerimine tootmisjaoskondades, tsehhides ja ettevõtetes. Voolumeetodi rakendamine eri tööstusharude ettevõtetes ja erinevate tootmistüüpide puhul. Vooluliinide organiseerimisega seotud arvestused.

Tootmisprotsessi organiseerimine grupi- ja üksikmeetodil. Partide normaalsuuruse määramine. Tootmistsükli kestuse määramine. Tootmistsükli kestuse lühendamise teed.

b) Kirjandus.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965, Tallinn 1959.

NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale, Tallinn 1959.

NLKP Keskkomitee 1960. aasta juulipleenumi otsus ja resolutsioon, Tallinn 1960.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия. Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 143-194.

Х.Т. Алдаков, Производственная программа, производственные мощности и календарные расчеты производства, изд. ВЭИ, 1958.

C.A. Думлер, Поточные методы производства в машиностроении Машгиз, 1958.

А.П. Иванов, Механизация и автоматизация технологических процессов в машиностроении, Машгиз, 1960.

Организация и планирование машиностроительных предприятий. Учебник, под. ред. Е.Г. Либермана, Машгиз, 1960, гл.4.

И.М. Разумов и др., Организация и планирование машиностроительных предприятий. Учебник, Машгиз, 1960, гл. II, III.

c) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimisel tehtagu endale selgeks tootmise ratsionaalse organiseerimise põhihooned, peamiste tootmistüüpide iseloomujooned, vooltootmise paremused ja majanduslik efektiivsus ning tootmise organiseerimise täiustamise teed.

Tootmise organiseerimise täiustamise ülesandeid ja nende ülesannete lahendamise teid tööstuse praegusel arenguetapil õpitagu tundma NLKP XXI ja XXII kongressi ning NLKP Keskkomitee 1959.a. juunipleenumi ja 1960.a. juulipleenumi materjalide põhjal.

Et paremini omandada teema küsimusi, õpitagu selgeks vooluliinide, tootmistsükli kestuse ja partiide suuruse ja arvutamise meetodika.

Teema 7. Töö organiseerimine abistavates tsehhides ja teenindavas majanduses.

a) Programmi küsimused.

Ettevõtte abistavate tsehhide ja majandite koosseis, iseloom ja tähtsus.

Remondimajanduse tähtsus. Seadmete remondi liigid, nende iseloom ja järjekord. Plaanilise ennetusremondi süsteem. Remonditeenistuse organiseerimine. Seadmete moderniseerimine nende remontimise käigus.

Instrumentimajanduse tähtsus. Instrumentide kulunormid. Ettevõtte tööks vajalike instrumentide hulga määramine. Inst-

rumentide kokkuhoiu teed.

Energiamaajanduse tähtsus. Energia vajaduse planeerimine. Tootmise organiseerimine energeetikatsehhides.

Transpordimaajanduse koosseis ja organiseerimine. Transpordi liigid ja transpordivahendite klassifikatsioon. Transporditöö planeerimine.

b) Kirjandus.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965, Tallinn 1959.

NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale, Tallinn 1959.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressi resolutsioon NLKP Keskkomitee aruande põhjal, Tallinn 1961.

B. Kull, Planeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1962.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия, Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 195-260.

Н.Н. Захаров, И.М. Хейстер, В.И. Латецкий и др., Организация, планирование и экономика вспомогательных хозяйств машиностроительного завода, Машгиз, 1957, разд. I, II, III, V.

Единая система планово-предупредительного ремонта и эксплуатации технологического оборудования машиностроительного предприятия /типовое положение/, Машгиз, 1957, изд. 2-ое.

c) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimisel tehtagu endale selgeks abistavate tsehhide ja abistava majanduse olemus, otstarve ja koosseis tööstusettevõttes, nende töö planeerimise meetodika ja teed nende töö parandamiseks.

Teema 8. Uue tehnika kasutuselevõtmine ja selle planeerimine.

a) Programmi küsimused.

Tehnilise progressi tähtsus tootmise arendamisel.

Tööstusettevõtte tehnikaplaani sisu.

Teadusliku uurimistöö sisu ja organiseerimine tööstusettevõttes. Teadusliku uurimistöö plaan tööstusettevõttes.

Tootmise tehnilise ettevalmistamise põhiastapid. Uue toodangu projekteerimine. Standardiseerimise, normaliseerimise, tüpiseerimise ja unifitseerimise rakendamine uue toodangu projekteerimisel. Toodangu jooksev täiustamine.

Tehnoloogiliste protsesside projekteerimine uutele toodetele. Tehnoloogiliste protsesside tüpiseerimine. Olemasolevate tehnoloogiliste protsesside täiustamine.

Tootmise materiaalne ja organisatsiooniline ettevalmistus.

Organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude plaan. Organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude rakendamise majandusliku efektiivsuse määramise meetodika.

b) Kirjandus.

V.I. Lenin, Teaduslik-tehniliste tööde plaani visand, Teosed, 27. kd., lk. 289.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965, Tallinn 1959, I ja II osa.

MLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale, Tallinn 1959.

MLKP Keskkomitee 1960. aasta juulipleenumi otsus ja resolutsioon, Tallinn 1960.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Õpik, Tallinn 1961, lk. 112-121.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия. Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 261-326.

С.А. Процеров, Организационно-технический план предприятий, Госполитиздат, 1956.

И.М. Разумов и др., Организация и планирование машиностроительных предприятий. Учебник, Машгиз, 1960, гл.V.

В.С. Сомински, О техническом прогрессе промышленности СССР, Госполитиздат, 1958.

c) Metoodilised nõuanded.

Küesoleva teema õppimisel tehtagu endale selgeks tehnilise progressi tähtsus iga tööstusettevõtte ökonomikale, ettevõtte tehnikaplaani sisu, tootmise tehnilise ettevalmistamise vormid ja meetodid tööstusettevõtetes, organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude planeerimise meetodika.

Teema küsimuste õppimisel lähtutagu sellest, et tehniline progress etendab sotsialistliku tootmise arendamisel juhtivat osa, õpitagu tundma tehnilise progressi põhisuundi tööstusettevõtetes ja nende tähtsust tööviljakuse tõusu ja toodangu kasvu suhtes.

Suur tähtsus on ka kodu- ja välismaa teaduse ja tehnika uusimate saavutuste tootmises rakendamise meetodite ning ettevõtete, tsehhide, jaoskondade ja tootmisnovaatorite eesrindlike kogemuste levitamise meetodite tundmaõppimisel. Tehnilise progressi planeerimisega seotud küsimuste puhul tehtagu endale selgeks ettevõtte tehnilise arengu aasta- ja perspektiivplaanide tähtsus ja sisu.

Nimetatud küsimuste õppimisel on soovitatav kasutada lisaks õppevahendile V.S. Sominski raamatut "О техническом прогрессе промышленности СССР".

Organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude planeerimise tundmaõppimisel lähtutagu järgnevast.

Organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude plaan on tootmise sisereservide kasutamise kompleksplaan, mis koostatakse tehnika-, tootmis- ja finantsplaani koostisosana.

Tehtagu endale selgeks organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude klassifikatsioon, nende väljatöötamise põhisuunad ja majandusliku efektiivsuse hindamise meetodika.

Tootmise tehnilise ettevalmistuse osas tehtagu endale selgeks tema tähtsus tootmise odavamise ja uue toodangu tootmise kiirema omandamise suhtes. Sealjuures peetagu silmas järgmist: tootmise tehnilist ettevalmistamist võimaldab ratsionaalselt organiseerida projekteerimistööde spetsialiseerimine ja koopereerimine ning tehnoloogiliste protsesside laialdane tüpiseerimine, toodete ja nende osade standardiseerimi-

ne, unifitseerimine ja normaliseerimine. Viimane loob eeltingimused üksikuid standardiseeritud ja unifitseeritud sõlmi ja detaile tootvate ettevõtete spetsialiseerimiseks. Tootete sõlmede ja detailide laialdane unifitseerimine, normaliseerimine ja standardiseerimine võimaldavad rakendada suureseerialise ja masstootmise meetodeid ka sõlmede ja detailide tüüpide peljususe puhul.

Teema 9. Tootmisprogrammi koostamine ettevõttes.

a) Programmi küsimused.

Ettevõttele, tsehhile ja tootmisjaoskonnale toodangu nomenklatuuri ja sortimendi kindlaksmääramise printsiibid. Kindlate toodete, sõlmede, detailide ja operatsioonide kinnistamine ettevõtetele ja tema allosadele.

Kaubatoodangu planeerimine. Lõpetamata toodangu normeerimine. Kogutoodangu planeerimine. Tootmise kooperaerimise planeerimine.

Tsehhide tootmisprogrammi koostamine. Tootmisprogrammi viimine töökohtadeni.

Toodangu kvaliteedi tõstmise teed. Võitlus praagi tootmise ja madala kvaliteediga toodangu väljalaskmise vastu. Toodangu kvaliteedi kontrolli organiseerimine ja meetodid.

b) Kirjandus.

V. I. Lenin, Sm. Kržičanovskile. Riikliku Plaanikomisjoni presiidiumile, Teosed, 32. kd., lk. 349-352.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965, Tallinn 1959, II osa.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Öpik, Tallinn 1961, lk. 99-106.

E. Kull, Planeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1962.

Об усилении борьбы с выпуском недоброкачественной и некомплектной продукции и о мерах дальнейшего улучшения качества промышленной продукции. Постановление Совета Министров СССР от 23 сентября 1952 г. Сборник "Постановления Централь-

ного Комитета КПСС и Совета Министров СССР по вопросам промышленности и строительства", Госполитиздат, 1956, лк. 29-65.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия, Госполитиздат, 1961, лк. 327-387.

Х.Т. Алдаков, Производственная программа, производственные мощности и календарные расчеты производства, изд. ВЭИ, 1958, лк. 4-14.

Организация и планирование машиностроительных предприятий. Учебник. Под. ред. Е.Г. Либермана, Машгиз, 1960, гл. 31.

А.С. Новиков, Организация контроля качества продукции в машиностроении, Машгиз, 1956, гл. I, II, III, IV.

c) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimise eesmärgiks on tundma õppida ettevõttele, tsehhile ja tootmisjaoskonnale tootmisülesannete kindlaksmääramise printsiipe, toodangu kvaliteedi tõstmise planeerimise meetodeid ja teid ning tehnilise kontrolli organiseerimist ja meetodeid.

Nimetatud küsimuste puhul peetagu silmas järgmist.

Selleks, et tootmisprogramm oleks mobiliseeriva iseloomuga, tuleb tema koostamisel hoolikalt välja selgitada kõik ettevõtte kasutamata võimalused. Vabad võimsused tuleb koormata täiendava toodanguga (teiste ettevõtete tellimuste täitmine, tagavaraosade valmistamine, laiatarbetoodete tootmine jne.).

Tähtsaks tootmisprogrammi küsimuseks on kogutoodangu mahu määramine ja lõpetamata toodangu muutuse planeerimine. Omandatagu vastavate arvestuste metoodika.

Üheks tootmisprogrammi näitajaks on toodangu kvaliteet.

Õppides tundma toodangu kvaliteedi tõstmise teid tööstusettevõtetes, peetagu silmas standardiseerimise ja normaliseerimise tähtsust. Standardid ja tehnilised tingimused peavad kindlustama kvaliteetse toodangu valmistamist ja toodangu kvaliteedi edasist paranemist.

Tähtsat osa toodangu kvaliteedi tõstmisel etendab too-

dangu kvaliteedi kontrollimine tööstusettevõtetes. Õpitagu tundma tööstusettevõtetes rakendatavaid toodangu kvaliteedi kontrollimise organisatsioonilisi vorme ja meetodeid, tehnilise kontrolli organite struktuuri lihtsustamise ja kontrollõride arvu vähendamise teid.

Teema 10. Rütmlilise töö organiseerimine ettevõttes.

a) Programmi küsimused.

Toodangu väljalaske ja tootmistöö rütmlisuse mõiste ja mõõtmismeetodid. Tootmisjaoskonna, tsehi ja ettevõtte rütmlilise töö eeldused ning organisatsioonilised ja tehnilised tingimused. Töö rütmlisuse analüüs ja rütmlisuse rikkumise põhjused.

Tootmise operatiivse planeerimise ja dispetšeerimise olemus, nende tähtsus toodangu väljalaske ja üldse tootmistöö rütmlisuse tagamises. Tootmistöö operatiivsete graafikute koostamine. Töötamine tunnigraafiku alusel.

Dispetšeriteenistus ja selle organiseerimine.

b) Kirjandus.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N.S. Hruštšovi ettekande "NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959-1965" põhjal, Tallinn 1959, II osa.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959-1965, Tallinn 1959, II osa.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonoomika. Õpik, Tallinn 1961, lk. 106-111.

C. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия. Учебное пособие. Госполитиздат, 1961, lk. 388-411.

X.T. Алдаков, Производственная программа, производственные мощности и календарные расчеты производства. Изд. ВЭИ, 1958, lk. 88-125.

Б.Я. Каценбоген, Оперативно-календарное планирование на

машиностроительном заводе, Машгиз, 1958.

И.М. Разумов и др., Организация и планирование машиностроительных предприятий, Учебник, Машгиз, 1960, гл. XII.

c) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimise eesmärgiks on tunda õppida ettevõtte rütmilise töö eeltingimusi, rütmilise töö organiseerimise iseärasusi eri tootmistüüpide puhul, tootmise operatiivse planeerimise sisu ja meetodeid ning dispetšeriteenistuse korraldust.

Nimetatud küsimuste õppimisel lähtutagu NLKP XXI kongressi juhistest tööstusettevõtete rütmilise töö organiseerimise kohta. Kongressi resolutsioonis rõhutatakse eriliselt seda, et kõik ettevõtted peavad töötama rütmiliselt, täitma riiklikke plaane päevast päeva ja kuust kuusse ning ületama kõiki kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid näitajaid.

Ettevõtte rütmilise töö organiseerimise õppimisel juhindutagu järgmisest.

Rütmilise töö iseloom sõltub suuresti tootmise organisatsioonilisest tüübist ja ettevõtte spetsialiseerumisastmest.

Masstootmisega ettevõtteis, mis on spetsialiseeritud üheainsa toote või toodete piiratud nomenklatuuri valmistamisele, tähendab rütmilisus seda, et iga päev lastakse toodangut välja ühesugusel hulgal või ühtlaselt suureneval hulgal vastavalt ööpäeva- või tunnigraafikutele.

Seeriatootmise puhul väljendub plaani rütmiline täitmine toodete seeriade väljalaske õiges vaheldumises varem kindlaksmääratud ajavahemike tagant selliselt, et töö maht on igas ööpäevas ühtlane kogu plaaniperioodi kestel.

Üksik- ja väikeserialise tootmise puhul väljendub ettevõtte rütmiline töö materjalide ja pooltoodete õigeaegses tootmisse andmises vastavalt tsükligaafikutele ja lähtudes toodangu väljalaskmise tähtaegadest.

Tähtsat osa rütmilise töö organiseerimisel etendab tootmisprotsesside pidevuse suurendamine tootmise spetsialiseerimise eeliste kasutamise baasil.

Teema 11. Ettevõtte tootmisvõimsuse kasutamine ja selle planeerimine.

a) Programmi küsimused.

Ettevõtte, tsehhi ja tootmisjaoskonna tootmisvõimsuse mõiste. Tööstusettevõtte tootmisvõimsust määravad tegurid. NLKP direktiivid tootmisvõimsuse suurendamise ja kasutamise parandamise kohta.

Tööstusettevõtte tootmisvõimsuse määramine. Seadmete kasutamise progressiivsete normide kindlaksmääramine. Tsehhi tootmisvõimsuse arvutamise meetodika. "Kitsaskohtade" likvideerimise ja reservide kasutuselevõtu abinõud.

Tootmisvõimsuste kasutamise astme määramine tehnika-, tootmis- ja finantsplaani koostamisel. Seadmete koormuse ja kasutamise arvutamine. Tootmispinna kasutamise arvutused.

b) Kirjandus.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965, Tallinn 1959, II osa.

NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale, Tallinn 1959.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Õpik, Tallinn, 1961, lk. 122-146.

E. Kull, Planeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1962.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия, Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 412-444.

Х.Т. Алдаков, Производственная программа, Производственные мощности и календарные расчеты производства, изд. ВЗЭИ, 1958, lk. 15-87.

Н.И. Березной, Планирование использования производственных мощностей в промышленности, Госполитиздат, 1958.

o) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimise eesmärgiks on tunda õppida tootmisvõimsuse kasutamise planeerimise sisu, tootmisvõimsuse

reservide väljaselgitamise meetodeid ja kasutuselevõtmise teid mitmesuguste tööstusharude ettevõtetes.

Teema küsimuste õppimisel lähtutagu NLKP XXI kongressi ja NLKP Keskkomitee 1959.a. juunipleenumi juhistest ettevõtete tootmisvõimsuste suurendamise ja parema kasutamise kohta.

Teema sõlmküsimuste omandamine on seotud ettevõtete ja tsehhide tootmisvõimsuse määramise metoodika ning tootmisvõimsuste kasutamise analüüsi meetodite tundmaõppimisega. Selleks on otstarbekohane põhilise õppevahendi kõrval kasutada N. I. Vereznõi tööd "Планирование использования производственных мощностей в промышленности".

Teema 12. Töö organiseerimine ja normeerimine ettevõttes.

a) Programmi küsimused.

Töö organiseerimise printsiibid ettevõttes. Partei ja valitsuse juhised töö ja tootmise organiseerimise parandamise kohta.

Töö jaotus ja kooperatsioon ettevõttes. Põhi- ja abitööliste töö organiseerimise iseärasused. Tööaja struktuur.

Eesrindlikud töömeetodid ja nende mõju tööviljakusele.

Töökohtade klassifikatsioon. Töökohtade organiseerimise põhiprintsiibid. Töökohtade organiseerimise eesrindlikud meetodid eri tootmisharudes. Töökohtade varustus.

Mitmel tööpingil töötamine ja kutsealade ühitamine eri tööstusharude ettevõtetes.

Töökaitse ja ohutustehnika organiseerimine ettevõtetes.

Töö tehnilise normeerimise sisu, ülesanded ja metoodika.

Tootmisprotsess ja tema koostiselemendid. Tootmisprotsessi liigestamine operatsioonideks. Operatsioonide liigestamine koostiselementideks. Tööaja kulu normide struktuur.

Tehniliselt põhjendatud ajanormid ja nende kindlaksmääramise meetodid. Analüütilis-arvestuslik normeerimismeetod, tema olemus ja tähtsus. Summaarse normeerimise meetod ja selle puudused. Ajanormide kindlaksmääramine vaatluse teel. Kro-

nometraaž, tema sisu, ulesanded ja meetodid. Tööpäeva pildistamine, tema sisu ja otstarve.

Normide muutmine ja selle metoodika.

b) Kirjandus.

V.I. Lenin, Kuidas organiseerida võistlust? Teosed, 26. kd., lk. 373-382.

V.I. Lenin, Higi väljapressimise teaduslik süsteem, Teosed, 18. kd., lk. 555-556.

NLKP Keskkomitee 1955.a. juulipleenumi otsused, Tallinn 1955, lk. 14-16.

О расширении прав директоров предприятий. Постановление Совета Министров СССР от 9. августа 1955 года, раздел "В области штатов, заработной платы и финансирования", Сборник "Постановления Центрального Комитета КПСС и Совета Министров СССР по вопросам промышленности и строительства", Госполитиздат, 1956, lk. 96-98.

N.S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile, Tallinn 1959, II osa.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Õpik, Tallinn 1961, lk. 173-193.

E. Kull, Planeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1962.

V. Maimik, Tehniline normeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1958.

В.В. Гришин, О задачах профессиональных союзов СССР в связи с решениями декабрьского /1957 г/ Пленума ЦК КПСС, Профиздат, 1958, раздел II, lk.8-21.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия, Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 445-520.

Г.И. Гуляев, Рационализация трудовых процессов применительно к условиям массового и крупносерийного производства, Mashgiz, 1958.

Н.Н. Захаров, Техническое нормирование труда в машиностроении, Mashgiz, 1959, lk.39-137.

A.M. Skripnik, Организация труда на промышленном предприятии, Госполитиздат, 1957.

Д.И. Фиш, Организация и планирование труда на машиностроительных предприятиях, Машгиз, 1959.

c) Metoodilised nõuanded.

Käesoleva teema õppimist alustatagu NLKP XX ja XXI kongressi juhistest töö ja tootmise organiseerimise parandamise kohta.

Teema sõlmküsimusi käsitleb õrpevahendi XII peatükk.

Konkreetseid töö organiseerimise parandamise suundi ja abinõusid käsitletakse A.M. Skripniku töös "Организация труда на промышленном предприятии."

Töökohtade õige organiseerimise küsimuste paremaks tundmaõppimiseks on soovitatav lisaks õrpevahendile kasutada G.I. Guljajevi tööd "Рационализация трудовых процессов применительно к условиям массового и крупносерийного производства."

Töö organiseerimine on otseses seoses tehnilise normeerimisega. Töö tehnilise normeerimise õppimisel osutatagu peatähelepanu: normeerimise metoodikale, tööaja kasutamise analüüsile, analüüsist tulenevate organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude väljatöötamisele, normide muutmise metoodikale.

Teema 13. Töö tasustamine.

a) Programmi küsimused.

Töö tasustamise printsiibid sotsialistlikus ettevõttes. Palgavormid ja -süsteemid ning nende rakendamine.

Tüki- ja ajapalgasüsteemide kasutamise majanduslik põhjendamine.

Töö tasustamise iseärasused eri tööstusharude ettevõtetes ja erisugustes tsehhides.

Palgasüsteemide mõju tööviljakusele. Töö tasustamise täiustamise teed tööstusettevõtetes.

c) Kirjandus.

N.S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile, Tallinn 1959, II osa.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Õpik, Tallinn 1961, lk. 226-245.

E. Kull, Planeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1962.

V. Türk, Palk sotsialistlikus ühiskonnas, Tallinn 1961.

C. Каменицер, В. Конторович, Г. Пишулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия. Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 521-535.

Л.Е. Гурин, Организация заработной платы на машиностроительном предприятии, Машгиз, 1960.

Teema 14. Töö ja palga planeerimine.

a) Programmi küsimused.

Tööviljakuse töstmise plaaniülesande kindlaksmääramise meetodika ettevõtetes.

Tööviljakuse mõõtmise meetodid.

Tööviljakuse taseme analüüs ja tööviljakuse tõusu reservide väljaselgitamine. Toodangu tömahukuse planeerimine. Töölise ajabilansi koostamine. Põhi- ja abitööliste arvu planeerimine.

Tööviljakuse tõusu summaarse näitaja kindlaksmääramine.

Insenerilis-tehnilise ja administratiivpersonaliga vajaliku arvu kindlakstegemine.

Kaadri bilanss ettevõttes.

Palgafondi kasutamise analüüs ettevõttes ja kokkuhoiu-reservide väljaselgitamine. Plaanilise palgafondi kindlaksmääramine töötajate kategooriate lõikes. Tööviljakuse ja palga kasvu suhte planeerimine. Tööjõu koondplaan.

b) Kirjandus.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Õpik, Tallinn 1961, lk. 194-212, 246-251.

E. Kull, Planeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1962.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия, Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 536-566.

Л.Е. Гурин, Планирование труда и заработной платы на промышленном предприятии, Лениздат, 1957.

А.И. Фил, Организация и планирование труда на машиностроительных предприятиях, Машгиз, 1959.

o) Metoodilised nõuanded.

Käesoleva teema osas õpitakse tundma tööd ja palga planeerimise meetodikat, lähtudes 12. ja 13. teema all esitatud printsiipidest.

Teema õppimist alustatagu tööjõu plaani põhiosade sisu ja koostamise järjekorra tundmaõppimisest. Plaani koostamist alustatakse tööviljakuse mõstmise ülesande kindlaksmääramisest. See näitaja on lähtealuseks tööjõu plaani teiste osade koostamisel. Tööviljakusest oleneb töötajate arv, seega ettevõtte kaadrivajadus.

Tööviljakuse mõstmise meetodite õppimisel tehtagu endale selgeks eri meetodite (rahalise, naturaalse ja tõise) olemus ja rakendamise otstarbekus. Jõutagu selgusele kõige rohkem levinud meetodi - rahalise meetodi puudustes. Õpitagu likvideerima niisuguste tegurite, nagu hindade muutumine, väljalastava toodangu töömahukuse muutumine jne. mõju tööviljakuse näitajale.

Palga planeerimise õppimisel peetagu silmas, et palgafond peab olema täielikus kooskõlas tootmisprogrammi täitmiseks projekteeritud töökuluga. Õpitagu selgeks palgafondi planeerimise meetodika, palgafondi struktuur, aruandelise ja plaanilise palgafondi koosseis jne. Erilist tähelepanu osutatagu keskmise palga planeerimisele ja palga kasvu seostami-

sele töövõime tõusuga.

Teema 15. Materiaalne varustamine ja selle planeerimine.

a) Programmi küsimused.

Materiaalsete ressursside ratsionaalse kasutamise ülesanded ettevõttes.

Tooraine, materjalide ja kütuse kokkuhoiu teed. Tooraine, materjalide, kütuse ja elektrienergia progressiivsete kulunormide kindlaksmääramine, vajaduse planeerimine ja varude normeerimine.

Materiaalse varustamise organiseerimine ettevõttes.

Laomajanduse ülesanded. Ladude liigid. Materjalide vastuvõtmine ja ettevalmistamine tootmisse suunamiseks. Laotööde mehhaniseerimine. Materjalide säilitamine ning väljaandmine tsehhidele.

Toodangu turustamine ja selle planeerimine.

b) Kirjandus.

N.S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XX kongressile, Tallinn 1956, II osa.

N.S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959-1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile, Tallinn 1959, II osa.

N.S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XXII kongressile, Tallinn 1961, II osa.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Õpik, Tallinn 1961, lk. 149-172.

Положение о совете народного хозяйства экономического административного района, утвержденное постановлением Совета Министров СССР от 26 сентября 1957 г. "Директивы КПСС и Со-

ветского правительства по хозяйственным вопросам", т. IV, Госполитиздат, 1958.

С. Каменецер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия, Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, лк. 567-599.

П.А. Шейн, Материально-техническое снабжение социалистического предприятия, Госполитиздат, 1959.

М.Ш. Доветов, Материально-техническое снабжение промышленных предприятий, Лениздат, 1959.

с) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimisel tutvutagu tööstusettevõtte varustus- ja laomajanduse struktuuriga ning normatiivse baasiga, millele tugineb varustustegevuse organiseerimine ja planeerimine. Tutvutagu materiaalsete väärtuste nomenklatuur-hinnakirjaga, materjalide klassifitseerimisega, tingliku tähistamisega ja plaaniliste soetamishindade määramisega. Õpitagu tundma ressursside kulu normeerimist (korda ja meetodeid).

Samuti õpitagu tundma ressursside vajaduse planeerimise korda ja meetodeid, materiaalsete bilansside ja põhjendatud tellimusavalduste koostamist.

Hoolikalt uuritagu ka ettevõtte laomajanduse organiseerimise küsimusi.

Teema 16. Toodangu omahinna planeerimine.

a) Programmi küsimused.

Omahind kui ettevõtte töö tähtsaim kvaliteedinäitaja. Toodangu omahinna elemendid.

Toodangu omahinna alandamise reservide väljaselgitamine, Ettevõtte ja tsehhi tootmiskulude eelarve analüüs. Toodangu omahinna kalkulatsiooni analüüs.

Organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude plaani seos toodangu omahinna alandamise plaaniga. Sotsialistlik võistlus toodangu omahinna alandamise ja üleplaanilise akumulat-

siooni saamise eesmärgil.

Plaanilise kalkulatsiooni struktuur ja koostamine. Tsehhikulude, tehase üldkulude ja realiseerimiskulude planeerimise ning tootmiskulude eelarve koostamise meetodika. Kulude planeerimine kaubatoodangu ühe rubla kohta.

b) Kirjandus.

V.I. Lenin, Pigem vähem, aga paremini. Teosed, 33. kd., lk. 445-459.

N.S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959-1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile, Tallinn 1959, II osa.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika. Ёрик, Tallinn 1961, lk. 252-266.

E. Kull, Planeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1962.

С. Каменецер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия, Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 600-645.

В.Б. Липсиц, Методика разработки заданий по себестоимости промышленной продукции, Госполитиздат, 1958.

c) Metoodilised nõuanded.

Antud teema osas õpitagu ära toodangu omahinna planeerimise meetodika ettevõttes.

Omahinna plaan tugineb progressiivsetele normidele ning kajastab organisatsiooniliste ja tehniliste abinõude rakendamisest saadavat kokkuhoidu. See kehtib eelkõige tootmiskulude eelarve kohta, mis on üldistavaks, ettevõtte kogutoodangu plaanilise omahinna struktuuri ja taset määravaks dokumendiks.

Toodangu omahinda tuntagu koostuselementide kaupa. Tähelepanu osutatagu tsehhikulude, tehase üldkulude ja tootmisväliste kulude eelarvete koostamise ning toodanguühiku omahinna kalkuleerimise meetodikale.

Teema 17. Ettevõtte finantsplaan.

a) Programmi küsimused.

Finantsplaani tähtsus ja koht ettevõtte tehnika-, tootmis- ja finantsplaanis. Finantsplaani koosseis.

Sotsialistlike tööstusettevõtete akumulatsioonid, nende allikad ja suurendamise teed. Akumulatsiooni mõju ettevõtte finantsilisele seisundile.

Käibevahendite käibe kiirendamise ja ettevõtte võlgnevuse vähendamise põhisuunad.

Ettevõtte käibevahendite bilansi koostamine. Ettevõtte koondfinantsplaani koostamine. Toodangu realiseerimise plaani koostamine.

b) Kirjandus.

V.I.Lenin, Rahanduse Rahvakomissariaadile, 1.veebruar, Teosed, 35. kd., lk. 482.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika, Õrik, Tallinn 1961, lk. 305-338.

E. Kull, Planeerimine tööstusettevõttes, Tallinn 1962.

О роли и задачах Государственного банка СССР. Постановление Совета Министров СССР и Центрального Комитета КПСС от 21 августа 1954 г., Сборник "Постановления Центрального Комитета КПСС и Совета Министров СССР по вопросам промышленности и строительства," Госполитиздат, 1956, lk. 69-88.

С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пишулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия, Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 646-668.

П.М. Жевтяк, Финансовое планирование на промышленном предприятии, Госфиниздат, 1960.

И.Г. Лопанов, Основы организации финансов государственных промышленных предприятий, изд. ВЗЭИ, 1958.

o) Metoodilised nõuanded.

Antud teema õppimisel peetagu silmas finantsplaani otsesest seost isemajandamisega.

Ettevõtte rahandus sõltub otseselt ettevõtte tootmistevõtmisest ja avaldab viimasele aktiivset mõju. Finantsplaan on tehnika-, tootmis- ja finantsplaan selleks osaks, mis üldistab rahalises vormis kõik ettevõtte töö plaanilised näitajad: finantsplaanis määratakse ettevõttele kindlaks ülesanded rentaabluuse, akumulatsioon, käibevahendite käibekiiruse, riigieelarvesse siirdavate summade jne. alal.

Seega kajastab ettevõtte rahandus tehnika-, tootmis- ja finantsplaanid täitmise käiku ja tulemusi ning on ühtlasi plaanilises annetes edukale täitmisele kaasaaitamise vahend.

Tehtagu endale selgeks ettevõtte majandusliku tegevuse ja finantsilise seisundi seos: mida edukam on ettevõtte majanduslik tegevus, seda parem on tema finantsiline seisund ja vastupidi. Ettevõtte ja tema töötajaskonna materiaalne huvi majandusliku tegevuse edusammude vastu aitab tugevdada isemajandamist ja ettevõtte rahandust.

Teema 18. Isemajandamine ettevõttes.

a) Programmi küsimused.

Isemajandamise tähtsus ja koht ettevõtte juhtimises. Ettevõtte operatiivne iseseisvus isemajandamisel.

Ettevõtte ja tema töötajaskonna materiaalse stimuleerimise allikad ja vormid.

Tsehhide, tootmisjaoskondade ja brigaadide isemajandamine. Isemajandamine teistes ettevõtte juhtimislüülides.

b) Kirjandus.

N.S. Hruštšov, Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee aruanne partei XX kongressile, Tallinn 1956, II osa.

Sotsialistlike tööstusettevõtete ökonomika, Õrik, Tallinn 1961, lk. 284-304.

О расширении прав директоров предприятий. Постановление Совета Министров от 9 августа 1955 г., Сборник "Постановления Центрального Комитета КПСС и Совета Министров СССР по вопросам промышленности и строительства," Госполитиздат, 1956, lk. 91-102.

О повышении роли мастера и начальника производственного участка. Постановление Совета Министров СССР от 20 сентября 1955 г., Сборник "Постановления Центрального Комитета КПСС и Совета Министров СССР по вопросам промышленности и строительства," Госполитиздат, 1956, lk. 127-134.

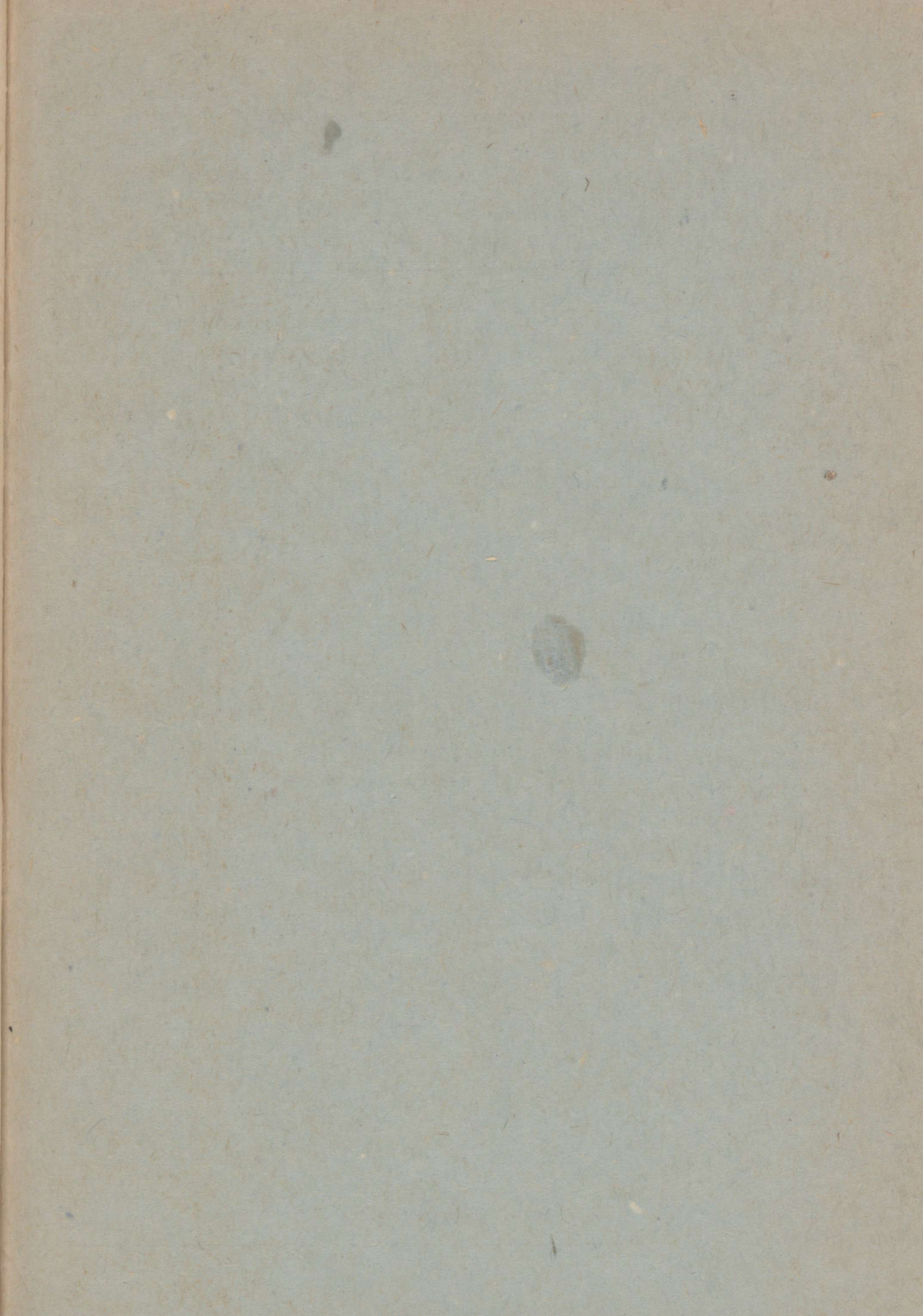
С. Каменицер, В. Конторович, Г. Пищулин, Экономика, организация и планирование промышленного предприятия, Учебное пособие, Госполитиздат, 1961, lk. 683-684.

Д.М. Куук, Внутриводский хозрасчет, изд. ВЭИ, 1958.

o) Metoodilised nõuanded.

Peetagu silmas, et isemajandamise küsimused on lahutamatus seoses vahendite säästliku kulutamisega. Isemajandamine on plaanikindla majandamise meetod, mis nõuab tootmiskulude ja saadavate tulemuste kõrvutamist rahalises väljenduses, ettevõtte kulude katmist toodangu realiseerimisest saadavate tuludega ja tootmistevõime rentaablust.

Erilist tähelepanu osutatagu ettevõtte isemajandamise eeltingimuste ja tehasesisese isemajandamise tundmaõppimisele.

Hind 6 kop.

A-24836

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00445585 5